

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Сумська філія ХНУВС  
Кафедра юридичних дисциплін**

**ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ**

з навчальної дисципліни  
«Міжнародно-правові стандарти правоохоронної діяльності»  
обов'язкових компонент освітньої програми  
другого (магістерського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (правоохоронна діяльність)

за темою - «Інтерпол як центр міжнародного співробітництва у  
боротьбі зі злочинністю. НЦБ Інтерполу в Україні»

**Харків 2020**

### **ЗАТВЕРДЖЕНО**

Науково-методичною радою  
Харківського національного  
університету внутрішніх справ  
Протокол від 25.08.20 № 8

### **СХВАЛЕНО**

Вченою радою Сумської філії  
ХНУВС  
Протокол від 21.08.20 № 7

### **ПОГОДЖЕНО**

Секцією Науково-методичної ради  
ХНУВС з юридичних дисциплін  
Протокол від 25.08.20 № 4

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін Сумської  
ХНУВС (протокол від 21.08.20 № 1)

### **Розробники:**

1. Директор Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Лукаш С. С.
2. Старший викладач кафедри юридичних дисциплін Лубенець С. А.

### **Рецензент:**

Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4  
Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат  
юридичних наук, доцент Марчук М. І.

#### План лекцій:

1. Основні завдання, структура та функції Інтерполу.
2. Основні завдання НЦБ Інтерполу в Україні. Департамент міжнародного поліцейського співробітництва. Регіональні підрозділи НЦБ Інтерполу в Україні.
3. Порядок взаємодії правоохоронних органів по лінії Інтерполу.
4. Роль НЦБ в системі Інтерполу.

#### Рекомендована література:

##### Основна:

1. Буроменський М.В. Міжнародне право: навч. посіб. Київ, 2006. 336 с.
2. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті і розслідуванні злочинів», затверджена наказом МВС України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Держкомкордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січ. 1997 р. № 3/1/2/5/2/2/ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0054-97>.
3. Міжнародне співробітництво правоохоронних органів у сфері боротьби зі злочинністю з використанням можливостей Інтерполу та Європолу: наук.-метод. рек. / уклад.: Д.В. Галкін, Т.М. Малиновська, І.О. Святокум. Харків: Вид-во ХНУВС, 2016. 38 с.
4. Матвієнко В.М. Україна в міжнародних організаціях. Історія та сучасність: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2014. 287 с.
5. Міжнародні організації: навч. посіб. / О.С. Кучик, І.Р. Суховерхов, А.Б. Стельмах та ін. Київ, 2007. 749 с.
6. Міжнародні організації: навч. посібник / В.В. Ковалевський, Ю.Г. Козак, С.Г. Грищенко та ін. Київ, 2003. 288 с.
7. Некрасов В.А. Використання можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у боротьбі зі злочинами: навч. посіб. / В.А. Некрасов, В.Б. Смелік, С.С. Житняк. Київ: КНТ: Скіф, 2008. 164 с.
8. Положення про Національне центральне бюро Інтерполу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 бер. 1993 р. № 220. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-p>.
9. Статут Організації Об'єднаних націй року. URL: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_010](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010).
10. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу від 13 черв. 1956 р. URL: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_142](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142).
11. Старжинський В.С., Старжинський С.В., Хотенєв П.В. Інтерпол. Міжнародна організація кримінальної поліції: навч. посібник. Харків: Бурун Книга, 2006. 112 с.
12. Управление Гражданской полицией ООН: монография / под общ. ред. А.М. Бандурки. Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2003. 425 с.
13. Управление миротворческой правоохранной деятельностью: глосарий / Уклад. О.О. Теличкін; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: Основа, 2002. 120 с.

##### Допоміжна:

1. Білоцький С.Д. Міжнародно-правове регулювання співробітництва регіональних організацій колективної безпеки з ООН (на прикладі миротворчих операцій НАТО в Південно-Східній Європі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2008. 18 с.
2. Величко В.В. Особливості внутрішньої організаційної структури та правового статусу посадових осіб Інтерполу. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2011. № 4. С. 91-97.
3. Величко В.В. Психолого-юридичне забезпечення професійної діяльності працівників Національного центрального бюро Інтерполу в Україні: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06 / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2016. 345 с.
4. Войціховський А.В. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як пріоритетний напрямок зовнішньої політики України. Право і безпека. Випуск № 3 (35). 2010. С. 10-15.
5. Войціховський А.В. Міжнародне співробітництво в боротьбі з кіберзлочинністю. Право і безпека. 2011. № 4. С. 107-112.
6. Гаврилюк В.І. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України в напрямку протидії торгівлі людьми. Київ: Цифра, 2007. 171 с.
7. Говійко Є.А. Структура та функції міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2011. № 4. С. 232-237.
8. Грачова В.В. Роль Ради Безпеки ООН та Генеральної Асамблеї ООН у забезпеченні міжнародно-правового регулювання боротьби з тероризмом. Часопис Київського університету права. 2013. № 4. С. 359-364.
9. Дрьомін В.М., Зелінська Н.А. Механізми інтернаціоналізації злочинності та сучасні проблеми протидії. Актуальні проблеми держави і права. Вип. 57. 2011. С. 23-33.
10. Іваньков О.І. Міжнародні стандарти Організації Об'єднаних Націй щодо поводження із засудженими та ув'язненими. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2012. № 1. С. 100-105.
11. Калиновський О.В. Особливості взаємодії органів внутрішніх справ України та іноземних держав щодо розшуку підозрюваних (обвинувачених). Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2013. № 2. С. 18-26.
12. Карпенко Є.М. Запобігання незаконному обігу наркотичних засобів міжнародними правоохоронними організаціями (на матеріалах Інтерполу та Європолу): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2011. 20 с.
13. Карпов О.Н. Використання можливостей міжнародних поліцейських організацій у розшуку злочинців: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2011. 20 с.
14. Кульченко О. Вплив глобалізації на формування інституційної системи Інтерполу. Вісник академії управління МВС. 2010. № 1. С. 61-63.

15. Кульченко О.В. Історичні та соціально-правові витоки заснування Інтерполу. Держава і право. 2010. № 47. С. 521-527.
16. Неволя В.В. Інтерпол та Європол: співвідношення діяльності міжнародних організацій в боротьбі з організованою злочинністю. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2011. № 24. С. 15-20.
17. Обушенко О.М. Правові засади міжнародного співробітництва у кримінальній процесуальній та оперативно-розшуковій діяльності в сучасних умовах. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 11. С. 128-136.
18. Паніотов С. Правові й організаційно-тактичні основи взаємодії правоохоронних органів каналами Інтерпол. Підприємництво, господарство і право. 2008. № 9. С. 167-170.
19. Проневич О. Інтерпол у боротьбі з окремими видами кримінальних злочинів міжнародного характеру. Преступление и наказание. 2000. № 38 (28 сентября). С. 4-5.
20. Проневич О. Інтерпол: основні віхи історичного розвитку. Преступление и наказание. 2000. № 30 (28 червня). С. 4-5.
21. Радеский В. Інтерпол не знає кордонів. Закон і бізнес. 1997. № 17 (283) 23 квітня. С. 3.

### 1. Основні завдання, структура та функції Інтерполу.

На початку ХХ століття багато держав відчули потребу в створенні постійних механізмів практичного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. І, в вересні 1923 року була заснована Міжнародна комісія кримінальної поліції, яка в 1956 році була реорганізована в Міжнародну організацію кримінальної поліції, широко відому більше по її телеграфному позначенню як Інтерпол.

СРСР став членом Інтерполу в 1990 році, з набуттям Україною незалежності прийняття держави до Інтерполу відбулося 4 листопада 1992 року на 61-й сесії Генеральної Асамблеї Інтерполу.

Сьогодні Інтерпол є офіційною міжурядовою правоохоронною організацією, яка нараховує 192 членів. Річний бюджет Інтерполу обчислюється в розмірі 124,3 мільйона Євро.

Інтерпол представляє собою механізм організації практичної взаємодії служб кримінальної поліції (за спостереженням, розшуку, затримці злочинців і підозрюваних осіб і т. п.). Згідно ст. 3 Статуту Інтерполу цій організації забороняється здійснювати яке-небудь втручання чи діяльність політичного, військового, релігійного чи расового характеру (наприклад, сприяти в розслідуванні кримінальних справ, пов'язаних з державною зрадою, шпигунством, приналежністю до заборонених організацій і т. п.).

Для виконання завдань Інтерпол користується низкою засобів. Одним із них є використання можливостей Міжнародного центру реєстрації злочинців, інформаційно-пошукової системи I-24/7 – глобальної телекомунікаційної системи, яка надає якісний та конфіденційний цілодобовий безпосередній доступ до інформаційних ресурсів Генерального секретаріату Інтерполу, а також дозволяє здійснювати обмін інформацією між НЦБ Інтерполу. Інтерпол оснащено комп'ютеризованою Системою кримінальної інформації (ICIS). За допомогою цієї системи можна вести пошук різноманітної інформації: встановлювати особу злочинців, використані ними банківські рахунки, назви та адреси причетних до злочину компаній. Фотографії та відбитки пальців рук злочинців теж зберігаються в системі ICIS. Так, в інформаційних базах Інтерполу містяться дані про понад 150 тисяч відбитків пальців рук і про більш ніж 5000 слідів на місцях злочину.

У структуру Інтерполу входять Генеральна Асамблея, Виконавчий комітет, Генеральний секретаріат, Комісія з контролю файлів Інтерполу, національні центральні бюро і радники. Штаб-квартира Інтерполу знаходиться в м. Ліон (Франція). Крім того, відкриті 7 субрегіональні бюро Інтерполу:

Генеральна Асамблея складається з представників делегатів усіх членів організації. Вона є вищим органом Інтерполу і збирається на чергові засідання один раз у рік і приймає рішення по найважливіших питаннях діяльності Інтерполу (прийом нових членів, затвердження бюджету й основних напрямів діяльності і т. п.) (ст. 8 Статуту).

Виконавчий комітет обирається Генеральною Асамблеєю в наступному складі: президент Інтерполу, три віцепрезиденти і 9 делегатів. Усі члени Виконавчого комітету повинні представляти поліцію різних держав з належним обліком представництва географічних регіонів. Виконавчий комітет стежить за виконанням рішень Генеральної Асамблеї; готує порядок денний її засідань; представляє Асамблеї програми роботи і пропозиції; контролює діяльність Генерального секретаріату; виконує задачі, доручені йому Генеральною асамблеєю (ст. 22 Статуту).

Генеральний секретаріат виконує наступні основні функції: практична реалізація рішень Генеральної Асамблеї і Виконавчого комітету; координація дій національних правоохоронних органів; забезпечення оперативного обміну інформацією і надання необхідних даних державам-членам Інтерполу; підтримка зв'язків з національними і міжнародними органами (організаціями); підготовка різних публікацій і повідомлень; підготовка і проведення засідань Генеральної Асамблеї і Виконавчого комітету; поширення інформації про новітні методи і тактику боротьби зі злочинністю, у тому числі шляхом участі в спеціальній підготовці співробітників кримінальної поліції (ст. 26 Статуту).

Необхідно підкреслити, що співробітники Інтерполу не приймають особистої участі в проведенні оперативно-розшукових чи слідчих дій. Організація виконує в основному роль міжнародного центра зі збору, обробки і передачі відповідної інформації.

У Генеральному секретаріаті Інтерполу є чотири відділи:

- 1) адміністративний (фінанси, кадри, діловодство, питання безпеки, господарське обслуговування і т. п.);
- 2) поліцейський (організація міжнародного співробітництва);
- 3) інформаційно-дослідницький (бібліотека, правові дослідження, довідкове обслуговування, видання журналу «Міжнародний огляд кримінальної поліції»;
- 4) технічне забезпечення (засоби телекомунікації, автоматизована обробка даних).

Ведуча роль належить поліцейському відділу, в якому працюють фахівці, прикомандировані з поліцейських служб різних держав. У нього входять чотири підвідділи.

Перший підвідділ займається злочинами загального характеру проти власності й осіб. У ньому є чотири підрозділи: група FORAC (боротьба з «відмиванням» доходів від злочинної діяльності), група ОС (організована злочинність), група GC (загальна злочинність - крадіжки, розкрадання культурних цінностей, незаконний оборот вогнепальної зброї і вибухових

речовин, убивства, вимагання, захоплення заручників, порнографія, експлуатація проституції і т. д.); група ТІ (терористична діяльність міжнародного характеру).

У компетенцію другого підрозділу входять збір, аналіз і поширення інформації про економічні і фінансові злочини. Діяльність третього підрозділу спрямована на боротьбу з незаконним виробництвом і оборотом наркотиків. У підрозділі працюють близько 40% співробітників усього відділу. До складу підрозділу входять група І (канабіс і героїн), група ІІ (кокаїн і психотропні речовини) і бюро зв'язку в м. Бангкок (Таїланд). Співробітниками підрозділу проводиться збір і аналіз інформації про стан і основні тенденції розвитку злочинності, пов'язаної з наркотиками; налагоджується і підтримується зв'язок між службами кримінальної поліції держав виробництва, транзиту і споживання наркотиків; здійснюється координація оперативно-розшукових заходів, проведених одночасно поліцією декількох держав; організуються і проводяться спеціальні семінари для співробітників національних служб з боротьби з поширенням наркотиків.

Четвертий підрозділ утворений у 1991 році на базі переведеної з відділу технічного забезпечення служби криміналістичних обліків і архівів.

Щорічно співробітниками поліцейського відділу обробляється 50-65 тис. документів про злочинців чи злочини міжнародного характеру.

Для наукової обробки окремих питань Виконавчий комітет Інтерполу може за згодою Генеральної Асамблеї запросити для роботи в якості радників (на 3 роки) фахівців, які добре зарекомендували себе в якій-небудь області знань.

Сполучними ланками Інтерполу з поліцейськими службами держав-членів, його опорними пунктами в здійсненні міжнародного поліцейського співробітництва є національні центральні бюро (НЦБ), які створюються, як правило, в структурі ведучих поліцейських відомств держав-членів. НЦБ комплектуються і забезпечуються цими відомствами, а співробітники НЦБ перебувають на службі відповідного держави і діють в рамках національного законодавства.

Необхідність створення НЦБ можна пояснити декількома причинами. Важко уявити собі, щоб одна людина добре знала механізм роботи поліції всього світу. Отже, щоб полегшити співробітництво між органами поліції різних держав у департаменті поліції повинен бути створений спеціальний відділ, про який би знали відповідні органи поліції всіх держав світу. Таке міжнародне співробітництво припускає наявність контактів на основі взаєморозуміння і доброї волі. Звичайно, цього не можна жадати від усіх органів поліції, але таку атмосферу можна створити в спеціальному відділі департаменту поліції. Оскільки для встановлення зв'язків між органами поліції різних держав представляє певні мовні труднощі, то НЦБ повинно послужувати фахівців, які знають іноземні мови. Міжнародне співробітництво органів поліції є дуже тонкою справою, що торкається зобов'язання, яку бере на собі держава. При співробітництві між органами поліції різних держав виникає необхідність у строгій регламентації дій поліції окремих держав. Такий порядок може підтримуватися особами з НЦБ, які знають всі правила, традиції і механізми функціонування Інтерполу.

Згідно ст. 32 Статуту Інтерполу НЦБ як постійно діючий орган підтримує тісні зв'язки з Генеральним секретаріатом, НЦБ інших держав, а також з різними органами й установами своєї держави, компетенція яких пов'язана зі сферою діяльності Інтерполу. Перед НЦБ кожної держави стоїть задача, з одного боку, сприяти національним правоохоронним органам в одержанні через кордон по лінії Інтерполу допомоги, необхідної для відправлення правосуддя з кримінальних справ (проведення розшуку, ідентифікації, затримки, допиту, перевірки інформації тощо), а з іншого боку - забезпечити виконання (в рамках діючого в державі законодавства) запитів, які надходять із НЦБ інших держав і Генерального секретаріату.

Одним з найбільш ефективних засобів, які є в арсеналі Інтерполу для забезпечення міждержавного співробітництва в боротьбі зі злочинністю, є ведення ним наступних обліків про злочини і злочинців:

- 1) прізвищ і імен (кличок) людей, які проходили у справах міжнародного характеру;
- 2) даних про такі злочини, які класифікуються по видам, місцю і способу вчинення;
- 3) викрадених речей;
- 4) зниклих чи викрадених документів - посвідчень особи, паспортів, посвідчень на право володіння зброєю тощо;
- 5) про незаконний наркообіг;
- 6) про фальшивомонетництво.

Крім цього, в Інтерполі є картотека відбитків пальців. Фототека Інтерполу нараховує приблизно 5 тис. знімків осіб, які проходили у повідомленнях про розшук, і близько 3 тис. фотографій осіб, на яких є «іменні» справи, але немає відбитків їхніх пальців.

Велику роль відіграє Міжнародна організація кримінальної поліції в справі міжнародного розшуку осіб. Повідомлення про розшук можуть спрямовуватися у відповідні НЦБ: а) безпосередньо самим центральним бюро зацікавленої держави; б) Генеральним секретаріатом Інтерполу на прохання запитуючого НЦБ; в) Генеральним секретаріатом за власною ініціативою.

У повідомленні про розшук особи, як правило, міститься мінімально необхідна для цього інформація, у тому числі його опис і, по можливості, фотографія і відбитки пальців.

При оголошенні розшуку злочинців, обвинувачуваних чи підозрюваних для їхнього арешту і наступної видачі розсилається так називаний «червоний циркуляр» (повідомлення на спеціальному бланку з зображенням у правому верхньому куті емблеми Інтерполу червоного кольору), а для встановлення за ним спостереження - «зелений циркуляр». Повідомлення із синім куточком спрямовується з метою встановлення місцезнаходження чи ідентифікації осіб, а також для запиту даних оперативного характеру. «Жовтий циркуляр» повідомляє про розшук особи, яка пропала безвісті, якщо є підстави шукати її за кордоном. При необхідності ідентифікувати труп невідомого (можливо іноземця) відповідні НЦБ оповіщаються «чорним циркуляром».

У додаток до оперативних повідомлень про розшук один раз у півроку Генеральний секретаріат Інтерполу поширює загальний список осіб, відносно яких був оголошений міжнародний розшук за останні 6 місяців. Крім цього, періодично випускаються два пошукових бюлетені: перший містить відомості про дванадцять «найбільше розшукуваних осіб», другий видається два рази на рік і інформує про шістьох «найбільше розшукуваних творів мистецтва».

Співробітниками поліцейського відділу підготовляється і розсилається поліції й іншим зацікавленим установам держав-членів ряд періодичних видань інформаційного й аналітичного характеру. Так, щомісяця близько 15 тис. передплатників (правоохоронні органи, банки, страхові компанії тощо) одержують доповнення до двотомного довідника «Підробки і фальсифікації», який видається Інтерполом на п'ятих мовах (англійському, арабському, іспанському,

німецькому і французькому); у першому томі міститься інформація про відмінні риси виявлених підробок різних грошових банкнотів і дорожніх чеків, у другому приводяться зображення й описи дійсних валют (банкнотів і монет) і дорожніх чеків. Державам-членам також спрямовуються щотижневі, кварталні і річні огляди з боротьби з незаконним оборотом наркотиків. Великий практичний інтерес представляють повідомлення «modus operandi», що розсилаються Інтерполом - про виявлення поліцією якої-небудь держави нових тактичних прийомів і хитрувань злочинців і можливі заходи їх протидії.

Для забезпечення оперативного зв'язку з НЦБ держав-членів Інтерпол має власну комунікаційну мережу (радіо, телетайп, телефакс, телекс і ін.). Устаткування, встановлене в штаб-квартирі Інтерполу, дозволяє одержувати і передавати інформацію не тільки у виді друкованого тексту, але і зображень (фотознімків, відбитків пальців, схем тощо). Оперативність передачі повідомлень досить висока: при використанні спеціальної лінії далекого радіозв'язку Інтерполу за кілька годин оповіщаються приблизно 50% НЦБ; якщо додатково використовується телексивний зв'язок, то даний показник зростає до 80 %. При необхідності передані повідомлення шифруються, причому використовується Інтерполом апаратура дозволяє проводити зміну шифру кожні три місяці, однак можливість цілеспрямованого перехоплення цілком поки не виключена.

Понад 25% інформації, якою обмінюються Генеральний секретаріат і НЦБ, передається на стандартних бланках чи в виді формалізованих повідомлень. Інтерполом проводиться модернізація системи комунікацій і реалізується програма комп'ютеризації всіх наявних видів обліку і реєстрації відомостей, які стосуються транснаціональної злочинності. Це дозволить у недалекому майбутньому буквально в лічені хвилини одержувати інформацію (при дотриманні правил, які регламентують доступ до відомостей особистого характеру) з автоматизованого банку даних Інтерполу безпосередньо на терміналах, встановлених у НЦБ держав-членів.

Щорічно Інтерпол сприяє розслідуванню близько 18 тис. кримінальних справ. Найбільше вагома його участь в боротьбі з незаконним оборотом наркотиків, фальшивомонетництвом і розкраданнями культурних цінностей.

В останні роки Інтерполом досить успішно здійснюється програма регіональних офіцерів зв'язку з проблем наркообігу. Спочатку такі співробітники діяли тільки в Європі відповідно до плану СЕПАТ (Європейський план дій з боротьби з поширенням наркотиків). Вони виконували функції по налагодженню чіткої взаємодії між європейськими державами в сфері боротьби з незаконним оборотом наркотиків. Кожен офіцер зв'язку курирує зону з декількох держав, маючи перед собою задачу налагодити контакти з центральними органами поліції кожної держави і співробітництво між ними, а також взаємодія з державами сусідніх зон і Генеральним секретаріатом Інтерполу (як у цілому, так і по конкретних справах про незаконну торгівлю наркотиками). При цьому офіцери зв'язку є підлеглими Генеральному секретаріату Інтерполу, а для оплати їхніх витрат заснований особливий фонд із додаткових внесків зацікавлених європейських держав у розмірі 20% із щорічного внеску.

На теперішній час програма офіцерів зв'язку здійснюється Інтерполом у п'ятих регіонах: у Європі, Південно-Східній Азії (бюро зв'язку в Банкоку, Таїланд), Південній Америці, Африці до півдня від Сахари і на Близькому і Середньому Сході. Крім цього, комісар поліції одного з держав району Карибського моря здійснює від імені Інтерполу місії зв'язку в даному субрегіоні.

Коло обов'язків регіональних офіцерів зв'язку з проблем наркообігу містить у собі:

- а) збір, аналіз і поширення відповідної інформації;
- б) сприяння обміну інформацією між зацікавленими державами;
- в) координація розслідувань, які проводяться різними державами відносно того самого збувальника чи конкретної групи, що займається незаконним збутом наркотиків.

Вони також беруть участь в організації нарад і курсів з підвищення кваліфікації працівників поліції чи митниці держав даного регіону.

Для досягнення статутних цілей Міжнародна організація кримінальної поліції співробітничав з деякими універсальними міжурядовими (ООН, ІКАО, Рада митного співробітництва й ін.) і міжнародними неурядовими організаціями (Міжнародна асоціація кримінального права, Міжнародне товариство соціального захисту, Міжнародна організація банківської безпеки тощо).

Інтерпол також активно взаємодіє з регіональними організаціями, уклавши з деякими з них спеціальні угоди (наприклад, з Радою Європи, Організацією американських держав). У співробітництві з цими й іншими міжнародними організаціями Інтерпол проводить сам чи бере участь у проведенні регіональних і субрегіональних конференцій, нарад, семінарів з питань боротьби зі злочинністю. Велике значення мають проведені Інтерполом регіональні наради керівників національних служб контролю над наркотиками (у Європі щорічно), на яких проводиться оцінка стану і тенденції незаконного обороту наркотичних засобів і психотропних речовин і виробляються відповідні контрзаходи.

## 2. Основні завдання НЦБ Інтерполу в Україні. Департамент міжнародного поліцейського співробітництва. Регіональні підрозділи НЦБ Інтерполу в Україні.

Взаємодія між правоохоронними органами, насамперед поліцейськими службами різних держав, - найважливіша складова частина міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Для успішної взаємодії поліцейські служби держав-членів Інтерполу створюють національні центральні бюро (НЦБ) (ст. 32 Статуту Організації). На НЦБ Інтерполу, що є центрами міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, опорними пунктами Інтерполу на місцях, покладені завдання встановлювати і підтримувати зв'язки з різними відомствами всередині держави, з НЦБ інших держав, з Генеральним секретаріатом Інтерполу (ст. 32 Статуту Організації).

Необхідність створення НЦБ можна пояснити тим, що співробітництво держав припускає наявність контактів на основі взаєморозуміння і доброї волі. Звичайно, цього не можна жадати від усіх органів поліції, але таку атмосферу можна створити у спеціальному відділі департаменту поліції. Оскільки встановлення зв'язків між органами поліції різних держав представляє певні мовні труднощі, то НЦБ повинні поєднувати фахівців, які знають іноземні мови. Міжнародне співробітництво органів поліції є дуже тонкою справою, що торкається зобов'язань конкретної держави. При співробітництві між органами поліції різних держав виникає необхідність в чіткій регламентації їхніх дій. Такий порядок може підтримуватися особами з НЦБ, які знають всі правила, традиції і механізм функціонування Інтерполу.

Кожна держава може назвати в якості представника організації будь-яку свою установу, а спосіб організації Національного центрального бюро вважається внутрішньою справою держави. У Великобританії цю місію виконує

один із підрозділів Скотланд-Ярда, у США функції Національного бюро офіційно виконують два органи - Секретна служба Міністерства фінансів і Бюро з наркотиків того ж відомства.

Усвідомивши необхідність рішучої боротьби зі злочинністю, що має транснаціональний характер і має тенденцію до зростання, уряд України прийняв рішення про принципово нові форми співробітництва з поліцейськими структурами інших держав, одним із найважливіших напрямів якого мусить стати взаємодія з Міжнародною організацією кримінальної поліції.

Розглядаючи питання правового статусу НЦБ Інтерполу, ми не можемо не відзначити, що з моменту його створення у 1993 році адміністративно-правове регулювання діяльності цього підрозділу, зокрема, в частині визначення його правового статусу зазнавало певних змін. Особливо це стосується останніх років, зокрема періоду після 2014 року, коли активно здійснювалась реформа органів та підрозділів системи Міністерства внутрішніх справ та була створена Національна поліція України. Розглянемо вказане питання докладніше у тому числі в історичному контексті.

У зв'язку з прийняттям в 1992 року України до складу Міжнародної організації кримінальної поліції Кабінет Міністрів України прийняв Постанову від 25 березня 1993 року № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу» та затвердив Положення про Національне центральне бюро Інтерполу. У зв'язку з цим в Україні було створено НЦБ, у якості якого виступає Міністерство внутрішніх справ України.

Національне центральне бюро Інтерполу в Україні представляє Україну в Міжнародній організації кримінальної поліції (Інтерполі) та є центром координації взаємодії правоохоронних органів країни з компетентними органами зарубіжних держав щодо ведення боротьби із злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни.

В рамках МВС України, на яке покладається повноваження НЦБ Інтерполу, створюється робочий апарат Бюро.

НЦБ Інтерполу у своїй діяльності керується Конституцією України і законодавчими актами України щодо боротьби із злочинністю, міжнародними договорами України, Статутом та іншими нормативними документами Інтерполу, нормативними актами МВС, а також цим Положенням.

Основними завданнями НЦБ Інтерполу в Україні є:

- координація діяльності правоохоронних органів країни у боротьбі із злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни;
- забезпечення взаємодії з Генеральним секретаріатом та відповідними органами держав - членів Інтерполу в боротьбі із злочинністю;
- оцінка рівня поширення в Україні злочинності, що має транснаціональний характер, і загрози злочинної діяльності громадян України за кордоном.

Національне Центральне Бюро в Україні відповідно до покладених на нього завдань:

- 1) забезпечує обмін офіційною та конфіденційною (оперативно розшуковою) інформацією у межах Інтерполу та правоохоронних органів України з питань боротьби із злочинністю;
- 2) надсилає до Генерального секретаріату і національних центральних бюро держав - членів Інтерполу запити та відомості правоохоронних органів країни, пов'язані з інформацією про злочин і злочинців, розшукуваних осіб, предмети, документи, здійснення нагляду за особами, які підозрюються у вчиненні злочинів, тощо;
- 3) приймає і контролює реалізацію запитів та інформацій Генерального секретаріату і національних центральних бюро держав - членів Інтерполу;
- 4) сприяє представникам компетентних органів зарубіжних держав, які прибули в Україну для здійснення оперативно-розшукових та інших заходів, пов'язаних з боротьбою із злочинністю;
- 5) терміново інформує національні центральні бюро держав - членів Інтерполу про випадки безпосереднього звертання до їх компетентних правоохоронних органів країни;
- 6) у разі необхідності подає до Генерального секретаріату і до національних центральних бюро держав - членів Інтерполу зведену інформацію про злочини, скоєні іноземними громадянами на території України, а також іноземних громадян, яких затримано в Україні за підозрою у вчиненні злочинів, притягнуто до кримінальної відповідальності або засуджено;
- 7) організовує участь представників України у зустрічах і конференціях, що проводяться Інтерполом;
- 8) складає на підставі інформації, що надходить від правоохоронних органів країни звіти, передбачені Інтерполом і надсилає їх до Генерального секретаріату;
- 9) готує аналітичні огляди, звіти та узагальнення за матеріалами Інтерполу з проблем боротьби із злочинністю;
- 10) формує на підставі інформації, одержаної у ході своєї діяльності, банк даних про злочини і злочинців, розшукуваних осіб, предмети і документи;
- 11) бере участь у розробці проєктів законодавчих і нормативних актів, що регламентують роботу, спрямовану на боротьбу із злочинністю;
- 12) бере участь у проведенні кримінологічної експертизи законодавчих і нормативних актів та міжнародних договорів України, з прийняттям і укладанням яких може відбутися поширення злочинності;
- 13) контролює в межах своєї компетенції додержання міжнародних договорів України щодо боротьби із злочинністю;
- 14) замовляє в бібліотеці Генерального секретаріату Інтерполу законодавчі та нормативні акти держав - членів Інтерполу з питань боротьби із злочинністю, міжнародно-правові документи, угоди, що регламентують міжнародне співробітництво у цьому напрямі, а також документи про діяльність поліції; формує банк даних з такої інформації;
- 15) видає інформаційний бюлетень.

Національне Центральне Бюро в Україні при виконанні покладених на нього функцій взаємодіє з правоохоронними органами, центральними і місцевими органами державної влади України, керівними органами і структурними підрозділами Інтерполу, правоохоронними органами зарубіжних держав.

НЦБ Інтерполу отримує інформацію від правоохоронних органів, центральних і місцевих органів державної виконавчої влади України з питань, що входять до його компетенції, та надає їм отриману по лінії Інтерполу інформацію безплатно.

Для визначення науково обгрунтованої державної протизлочинної політики та розроблення рекомендацій і пропозицій щодо боротьби із злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни, НЦБ

Інтерполу в Україні може звертатися до радників, які виконують виключно консультативні функції на договірних засадах.

Склад радників визначається МВС України за погодженням з Міністром і Службою безпеки України.

Робочий апарат НЦБ Інтерполу є самостійним структурним підрозділом центрального апарату МВС, його очолює керівник, який призначається наказом МВС.

Структура і штати робочого апарату НЦБ Інтерполу в Україні затверджуються Міністром внутрішніх справ України.

Діловодство в НЦБ Інтерполу здійснюється українською мовою з використанням на бланках символіки Інтерполу відповідно до вимог, встановлених у МВС, і з урахуванням рекомендацій Генерального секретаріату Інтерполу.

НЦБ Інтерполу в Україні має печатку зі своїм найменуванням.

Національне Центральне Бюро Інтерполу в Україні арешти злочинців безпосередньо не здійснює і не збирає речові докази, бо це обов'язок територіальних правоохоронних органів. Основною функцією бюро залишається організаційно-методичне та інформаційне забезпечення участі України у боротьбі світового співтовариства зі злочинністю.

Після реформування МВС місце НЦБ Інтерполу в системі органів виконавчої влади змінилось, оскільки НЦБ Інтерполу увійшло до складу Національної поліції України. Так, відповідно до підпункту 32 пункту 4 Положення про Національну поліцію, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, Національна поліція «здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі». Пізніше Урядом була прийнята Постанова від 13.12.2017 № 968, згідно з якою були внесені відповідні зміни до вищезгаданої Постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220. Тепер, згідно з новою редакцією Постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220, зокрема відповідно до абзацу третього пункту 1, саме Національна поліція виступає як Національне центральне бюро Інтерполу, а відповідно до абзацу п'ятого пункту 1 «начальник робочого апарату Бюро за дисциплінарними правами прирівнюється до начальника департаменту апарату центрального органу управління Національної поліції». Крім того, Постановою Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. № 922 були внесені зміни до пункту 3 переліку центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, відповідальних за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в міжнародних організаціях, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2002 р. № 1371 «Про порядок участі центральних органів виконавчої влади у діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна», що визначили Національну поліцію основним відповідальним центральним органом виконавчої влади України за виконання зобов'язань, що випливають із членства України в МОКП – Інтерполі.

Таким чином, виходячи із членства нашої держави в МОКП – Інтерпол, рішення про утворення НЦБ Інтерполу приймається Кабінетом Міністрів України, що визначає центральний орган виконавчої влади, який виконуватиме зобов'язання України як члена цієї Організації. Натепер таким ЦОВВ є Національна поліція України. У свою чергу, визначення структурного підрозділу, що безпосередньо виконуватиме завдання і функції НЦБ Інтерполу, належить до повноважень Голови Національної поліції. Так, згідно з пунктом 10 частини 1 статті 22 Закону України «Про Національну поліцію» керівник поліції затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату поліції. Відповідно до підпункту 28 пункту 11 Положення про Національну поліцію, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2015 року № 877, Голова Національної поліції затверджує штатний розпис (штат) центрального органу управління Національної поліції, а відповідно до підпункту 8 пункту 11 цього ж Положення – затверджує положення про структурні підрозділи центрального органу управління Національної поліції. Як вже зазначалося вище, з часу створення національного підрозділу Інтерполу в Україні у 1993 році його назва в організаційно-штатних структурах МВС декілька разів змінювалась. Такими назвами зокрема були «Робочий апарат НЦБ Інтерполу», «Укрбюро Інтерполу», «робочий апарат Укрбюро Інтерполу» тощо.

У 2017 році, вже в структурі Національної поліції України, наказом Національної поліції від 26.04.2017 № 64 «Про затвердження штату апарату Національної поліції» Робочий апарат Укрбюро Інтерполу був реорганізований в Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України. У цьому ж 2017 році був утворений Департамент міжнародного поліцейського співробітництва (далі – ДМПС) на базі ліквідованих Департаменту Інтерполу та Європолу й Управління міжнародного співробітництва Національної поліції України. НЦБ Інтерполу підпорядковується Голові Національної поліції, що випливає зі змісту Положення про Національну поліцію, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2015 року № 877, зокрема підпункту 1 пункту 11, згідно з яким Голова очолює Національну поліцію та здійснює керівництво її діяльністю.

Повноваження НЦБ Інтерполу охоплюють комплекс усіх питань, пов'язаних зі співробітництвом України та Інтерполу, які, зокрема, детально викладені в Положенні про Департамент міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України, затвердженому наказом Національної поліції України від 06.02.2018 № 111. Так, відповідно до пункту 1 розділу II цього Положення, ДМПС є структурним підрозділом апарату центрального органу управління поліції, який забезпечує планування, організацію, взаємодію та координацію дій структурних підрозділів апарату Національної поліції України, територіальних та міжрегіональних територіальних органів поліції та інших органів державної влади України щодо здійснення міжнародного співробітництва з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями з питань, що належать до компетенції поліції, Інтерполу та Європолу, а також реалізацію повноважень щодо здійснення представництва та забезпечення виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі та Європейському поліцейському офісі (Європолі), повноважень Національної поліції України як Національного центрального бюро Інтерполу та Національного контактного пункту Європолу в Україні.

Серед завдань ДМПС, визначених у розділі II Положення, – забезпечення представництва України в Інтерполі та Європолі, а також координація, організація та забезпечення співробітництва органів та підрозділів поліції, інших державних органів України з компетентними органами іноземних держав у сфері протидії злочинності з використанням можливостей Інтерполу, Європолу, інших міжнародних організацій та структур, з якими співпрацює Національна поліція України (пункти 3 і 4 розділу II).

У розділі III Положення про ДМПС визначені функції підрозділу, пов'язані з виконанням зобов'язань України в МОКП – Інтерпол, у тому числі з організації співробітництва правоохоронних органів України та іноземних держав з використанням можливостей цієї організації. У пункті 22 окремо зазначається, що ДМПС виконує функції НЦБ Інтерполу.

Для більш ефективного і оперативного виконання взятих Україною по лінії Інтерполу зобов'язань були також створені підрозділи Українського бюро Інтерполу в головних управліннях, управліннях МВС України в Криму, областях, містах Києві та Севастополі.

Основними завданнями регіональних підрозділів НЦБ Інтерполу в Україні було визначено:

1. Практичне сприяння органам дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду, які функціонують в регіоні, у запобіганні, розкритті та розслідуванні злочинів, що мають транснаціональний характер або виходять за межі України. Для цього на постійній основі повинен здійснюватися зв'язок з профільними правоохоронними органами різних рівнів:

- галузевими службами ГУМВС, УМВС, міськрайорганами, а також ОВС на транспорті;
- підрозділами інших правоохоронних органів України – прокуратури, СБУ, судами, органами юстиції, охорони державного кордону, митницями, що функціонують в межах регіону;
- регіональними підрозділами інших міністерств та відомств України;
- НЦБ Інтерполу в Україні.

2. Підготовка і направлення через Українське бюро до генерального секретаріату Інтерполу та національних центральних бюро в інших країнах запитів і повідомлень правоохоронних органів регіону про злочини, предмети злочинного посягання і документи, які є речовими доказами в кримінальних справах, розшукуваних злочинців, осіб, підозрюваних в злочинній діяльності, а також іншої інформації з метою практичного сприяння в попередженні, розкритті і розслідуванні злочинів, які мають транснаціональний характер або виходять за межі України.

3. Організація виконання за вказівкою керівництва ГУМВС, УМВС, а також керівництва НЦБ Інтерполу в Україні доручень і запитів Генерального секретаріату, НЦБ держав-членів Інтерполу, інформування про це органи внутрішніх справ та інші правоохоронні органи регіону, у разі необхідності направлення їм відомостей про злочини, вчинені іноземними громадянами на території України, а також про іноземних громадян, затриманих в Україні за підозрою у вчиненні злочинів, притягнутих до кримінальної відповідальності і засуджених.

4. Формування автоматизованого банку даних про осіб, події, предмети і документи на основі інформації, яка надійшла в процесі міжнародного співробітництва в боротьбі з транснаціональною злочинністю.

5. Аналіз, підготовка інформації та інших узагальнених матеріалів про тенденції і динаміку розвитку в регіоні злочинності, що має транснаціональний характер або виходить за межі України, внесення пропозицій керівництву ГУМВС, УМВС та НЦБ Інтерполу щодо удосконалення діяльності правоохоронних органів у боротьбі з:

- організованою злочинністю;
- злочинними посяганнями в сфері економіки і кредитно-банківської системи;
- фальшивомонетництвом, підробкою документів та їх незаконним використанням;
- злочинами, пов'язаними з викраденням рідкісних земельних металів і радіоактивних речовин;
- злочинами в сфері захисту природного навколишнього середовища;
- злочинами проти особистої, колективної і державної власності;
- викраденнями культурних та історичних цінностей;
- викраденням та незаконної торгівлею вогнепальною зброєю і босприпасами;
- викраденнями транспортних засобів;
- насильницькими злочинами;
- наркобізнесами;
- злочинами проти дітей та молоді;
- тероризмом;
- нелегальною міграцією.

Працівникам Українського бюро Інтерполу категорично забороняється виконувати запити і доручення у справах політичного, релігійного, військового та расового характеру (ст. 3 Статуту Інтерполу).

6. Сприяння в межах своєї компетенції реалізації рішень і рекомендацій МВС України та Генеральної Асамблеї Інтерполу з проблем боротьби із злочинністю.

7. Вивчення і впровадження в практику роботи правоохоронних органів регіону позитивного досвіду зарубіжних правоохоронних органів по боротьбі з міжнародною злочинністю, зміцнення законності і удосконалення оперативно-розшукової діяльності.

8. Участь в підготовці нормативних і методичних матеріалів щодо організації і здійснення діяльності НЦБ Інтерполу в Україні.

Запити до НЦБ повинні всіма правоохоронними органами незалежно від відомчого підпорядкування надсилатися через підрозділи НЦБ Інтерполу в Україні в регіонах України.

### 3. Порядок взаємодії правоохоронних органів по лінії Інтерполу.

Практична реалізація контактів правоохоронних органів України по лінії Інтерполу передбачає дотримання ряду уніфікованих умов і вимог. Перш за все, треба враховувати, що співробітництво з правоохоронними органами інших країн повинне базуватися на принципах поваги до національного суверенітету і невтручання в справи чи окремі питання політичного, військового, релігійного або расового характеру іноземних країн, тобто торкатися виключно боротьби із загально-кримінальними злочинами. Відносини з НЦБ зарубіжних країн у залежності від їх характеру і поставленої мети поділяються на такі, що спрямовані на отримання чи обмін відомостями оперативно-розшукового та інформаційно-довідкового характеру або здійснення на території іноземної держави процесуальних дій.

Взаємодія ОВС України з компетентними органами іноземних держав з питань обміну відомостями оперативно-розшукового та інформаційно-довідкового характеру повинна носити регулярний і систематичний характер, полягає в передачі даних про події злочинів, осіб, у тому числі юридичних, причетних до вчинення протиправних дій, про речі, документи, які є предметом розслідування, а також у здійсненні запитів про проведення оперативно-розшукових заходів (опитування осіб, перевірка за оперативними та іншими обліками, підтвердження наявності адреси фізичних та

юридичних осіб, достовірності документів, оперативний нагляд тощо). Такі запити не можуть містити прохання про проведення процесуальних та інших примусових дій, які обмежують передбачені законом особисті і майнові права, а також про повідомлення ініціатору інформації, що становить банківську чи комерційну таємницю.

Українські правоохоронні органи можуть по каналах Інтерполу отримати правову допомогу з таких питань:

- вручення документів;
- виконання окремих процесуальних дій;
- порушення кримінального переслідування;
- виклику свідків і тимчасової видачі осіб, які утримуються під вартою, для допиту як свідків;
- арешту осіб, які підлягають видачі;
- видачі (екстрадиції) осіб, які підлягають притягненню до кримінальної відповідальності або для відбування покарання згідно з

вироком суду;

- конвоювання осіб, які видаються в порядку екстрадиції;
- транзитного перевезення осіб, які утримуються під вартою;
- видачі предметів, що мають значення в кримінальній справі як речові докази;
- повернення викраденого майна та незаконно придбаних предметів і цінностей;
- отримання інформації про рух коштів по банківським рахункам та накладення на них арешту;
- з іншої інформації, що стосується розслідування злочинів і виконання вироків.

З іншого боку, передбачається активна участь територіальних органів у виконанні запитів НЦБ країн-членів Інтерполу. Відповідно до вимог Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні щодо попередження, розкриття та розслідування злочинів, одержані від НЦБ України, запити повинні виконуватися на місцях у такі строки:

- з поміткою «терміново» - протягом доби з моменту надходження;
- «звичайно» - в якомога коротший термін, але не більше десяти діб;
- «не терміново» - в якомога коротший термін або до вказаної у запиті дати, але не більше 1 місяця.

Українське бюро Інтерполу може повністю або частково відмовляти у виконанні запитів таких категорій:

- а) які не стосуються компетенції Інтерполу;
- б) які пов'язані зі злочинами політичного, військового, релігійного чи расового характеру;
- в) виконання яких призведе до порушення суверенітету та безпеки України, законодавства України чи держави, куди надсилається запит, або прав людини;
- г) якщо вони оформлені з порушенням існуючих вимог;
- д) якщо вони надійшли від відомств, установ та організацій, що відповідно до законодавства України не є правоохоронними органами;
- е) якщо вони надійшли від фізичних осіб.

#### 4. Роль НЦБ в системі Інтерполу.

Міжнародна організація кримінальної поліції, на сьогоднішній день, є унікальною міжнародною організацією, що бере безпосередню участь в боротьбі зі злочинністю. Це механізм і посередник у практичному співробітництві служб кримінальної поліції різних держав у їхній буденній роботі над розкриттям злочинів, координації і кооперації у здійсненні ними спільних дій, переслідуванні, розшуку і затримці злочинців. У механізмі співпраці Інтерпол діє як єдиний міжнародний центр з вироблення спільної поліцейської стратегії і тактики боротьби з транснаціональною злочинністю.

Інтерпол нині є великим міжнародним аналітичним, інформаційно-комунікаційним центром. Щорічно НЦБ Інтерполу обробляється понад 300 тис. повідомлень (близько 80% повідомлень надходить від поліцейських органів європейських країн).

НЦБ Інтерполу в Україні підтримує контакти з правоохоронними органами 150 країн світу. Серед зарубіжних країн найбільш активна взаємодія відбувалася з правоохоронними органами Російської Федерації, Німеччини, Польщі, Чехії, США, Болгарії, Італії, Словаччини, Туреччини, Литви, Франції.

Із загальної кількості міжнародних запитів, повідомлень та слідчих доручень, опрацьованих в НЦБ Інтерполу в Україні стосувались злочинів, пов'язаних з викраденням автотранспорту; злочинів проти особи; злочинів у сфері економіки; питань нелегальної міграції; крадіжок майна; незаконного обігу наркотиків; підробки документів; питань незаконного обігу зброї та вибухівки; питань тероризму; підробки грошей, платіжних засобів та цінних паперів; злочинів, пов'язаних з культурними цінностями; незаконного обігу радіоактивних та сильнодіючих речовин; злочинів у сфері охорони довкілля.

За 2002 рік з використанням каналів Інтерполу було розшуковано 192 злочинця, причому, 125 з них розшукувалися правоохоронними органами України та виявлені за кордоном, а саме в Російській Федерації - 35, Польщі та Німеччині - по 10, Ізраїлі - 11, Вірменії та Чехії - по 8, Туреччині - 5, Іспанії, Греції, Йорданії та США - по 3, Болгарії, Білорусі, Угорщині, Бельгії, Аргентині, Португалії, Сінгапурі та Італії - по 2, Австрії, Латвії, Норвегії, Перу, Швеції, Казахстані, ОАЕ, Кувейті, Нідерландах та Кіпрі - по 1.

За безпосередньою участю НЦБ Інтерполу в Україні з країни було екстраговано 11 злочинців: до Німеччини - 4, Росії - 3, Казахстану, Польщі, Італії та Чехії - по 1. Водночас 42 злочинця було видано Україні, з яких: з Російської Федерації - 13, Польщі - 7, Німеччині - 6, Туреччині - 5, Чехії - 4, Білорусі та Греції - по 2, Італії, Іспанії, Болгарії - по 1.

У сфері боротьби з крадіжками транспортних засобів було розшуковано 686 одиниць автотранспорту (655 автомобіля, котрі були заявлені, як викрадені за кордоном та виявлені в Україні, 31 - викрадені на території України і вивезені за кордон). В Україні були виявлені автомобілі, що були заявлені як викрадені в: Болгарії - 158, Польщі - 97, Угорщині - 91, Німеччині - 80, Чехії - 51, Росії - 44, Бельгії - 36, Литві - 27, Словаччині - 21, Румунії - 12, Словенії - 7, Хорватії та Молдові - по 6, Австрії та Італії - по 5, Білорусі, Македонії та Латвії - по 2, Норвегії, Узбекистані та Югославії - по 1, тобто у 21 країні. Транспортні засоби, які розшукувалися правоохоронними органами України були

виявлені в Росії - 13, Болгарії та Молдові - 3, Польщі - 3, Білорусі та Вірменії - по 2, Латвії, Румунії та Словаччині - по 1.

НЦБ Інтерполу в Україні брало активну участь у роботі 31-ї Європейської регіональної конференції Інтерполу, яка відбулась з 1 по 4 червня 2002 р. в м. Таллінні (Естонія), а також у роботі 71-ої Генеральної Асамблеї Міжнародної організації кримінальної поліції, яка проходила з 1 по 4 жовтня 2002 року у м. Дукле (Камерун).

НЦБ Інтерполу в Україні систематично готує аналітичні огляди сучасних тенденцій боротьби з міжнародними злочинами та методичні рекомендації правоохоронним органам щодо використання міжнародного досвіду боротьби з найбільш поширеними й небезпечними злочинами. Аналітичні огляди та методичні рекомендації, підготовлені НЦБ Інтерполу в Україні, розглядає у наступних розділах.

Робочим апаратом НЦБ Інтерполу в Україні готуються аналітичні огляди:

- щодо стану комп'ютерної злочинності та інформаційної безпеки;
- щодо сучасного стану незаконного обігу зброї, вибухових речовин та пристроїв;
- методичні рекомендації щодо міжнародної практики боротьби з незаконною торгівлею людськими органами;
- міжнародного досвіду правоохоронних органів зарубіжних країн у боротьбі з тероризмом;
- деякі аспекти світового досвіду у галузі правоохоронної діяльності з питань боротьби з «відмиванням» прибутків, отриманих злочинним шляхом;
- міжнародний досвід правоохоронних органів країн світу у боротьбі з торгівлею людьми та пов'язаними з нею явищами.

Вказана інформація направлена на адресу зацікавлених органів та підрозділів МВС України, ГУ УМВС в областях, АР Крим, містах Києві та Севастополі, а також до інших зацікавлених правоохоронних та державних установ.

НЦБ Інтерполу в Україні надає Генеральному секретаріату Інтерполу відомості про загальну кількість зареєстрованих у державі за рік злочинів. Представлені дані узагальнюються статистичною службою Інтерполу. Для зручності і наочності порівняння Інтерпол розробляє введені таблиці про кількість злочинів. Статистика Інтерполу є, по суті, єдиним офіційним джерелом, за яким можна провести порівняння розвитку злочинності в міжнародному масштабі.

Важливо відзначити те, що у співробітництві по лінії Інтерполу можуть брати участь не лише НЦБ, а й інші державні органи та організації, що виконують функції попередження, розкриття, розслідування злочинів і розшук злочинців. Це так званий функціональний принцип, який дає можливість будь-якому органу поліції або кримінального переслідування використовувати можливості міжнародного співробітництва незалежно від своєї назви чи адміністративного статусу.

За весь час свого існування Національне Центральне Бюро Інтерполу в Україні вже зайняв чільне місце в координації зусиль поліцейських служб різних держав у галузі організації міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю.

Національне Центральне Бюро в Україні накопичив величезний позитивний досвід і повністю себе виправдало. Україні вдалося налагодити продуктивний обмін оперативною поліцейською інформацією, активізувати через НЦБ Інтерполу зв'язки з національними службами кримінальної поліції й іншими міжнародними правоохоронними організаціями, досягти відчутних успіхів в оперативно-технічному забезпеченні боротьби з міжнародною злочинністю і організації спільних криміналістичних наукових досліджень. Не менш важливим є й те, що підтримана апolitичність поліцейських служб країн з різними політичними режимами. Це об'єктивно сприяє налагодженню кращого взаєморозуміння між народами різних країн.

Сучасне міжнародне співтовариство послугує ідеєю необхідності боротьби з широким спектром загальносоціальним лихом. І від готовності України до міжнародної співпраці в цій справі залежить престиж держави в очах світової спільноти. Україна як учасниця Міжнародної організації кримінальної поліції вирішила безпечно підняти з міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Така співпраця між державами безперечно призведе до позитивних результатів не лише для України, але й для всього міжнародного співтовариства.